

פרוטוקול מס. 73

מישיבת ועדת הכספים

יום ג', ח' בשבט, תשל"ח - 17 בינואר, 1978, שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה: היו"ר ש. לורניץ
א. אבטבי
מ. אלגרבל
ע. אמוראי
ד. גולומב
פ. גרופר
ע. הדר (הורביץ)
מ. זורע
י. זכאי
י. כהן-אורגד
א. מלמד
נ. פדר
ח. קופמן
י. רבינוביץ
ד. רוזוליו
א. שריר
א. רוך

מוזמנים:

מנכ"ל משרד ראש הממשלה א. בן-אלישר
סמנכ"ל משרד ראש הממשלה ש. שילה
ד"ר מ. שרון - היועץ לעניני ערבים
י. שמעון, י. ספרוני, א. אייל,
פרופ' ד. שמשוני, י. רגר - משרד ראש הממשלה
א. פירט, א. קוטו, א. ארבל, ח. דוקלר,
א. שיסק, גב' ש. שביד, גב' מושכל - משרד האוצר
מ. ברקת - מנהל מס ערך מוסף
גב' א. דביר - בנק ישראל
גב' ח. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה:
היועץ הכלכלי לוועדה:

א. קרשנר
א.נ. פלוג
א. דגני

ר ש מ ה:

- סדר-היום:
1. תקציב משרד ראש הממשלה לשנת הכספים 1978.
 2. פדיון מוקדם של מילווה מלחמה ומימון רכש.
 3. תקנות מס הכנסה (פטור ממס על הפרשי שער בשל פקדון במטבע חוץ של קרן להשקעות בנאמנות).
 4. תקנות מס ערך מוסף (דחיית מועד הגשת דו"ח לגבי תקופת דיווח של חודש).
 5. תקנות קרן המדע הדו-לאומית (פטור ממסים).
 6. תקנות מס עזבון (ניכויים, פטורים ושיעורי מס) (שינוי סכומים).
 7. פטור מוסדות ממס שבח מקרקעין.
 8. אישור נכסים בני ביטוח.

תקציב משרד ראש הממשלה לשנת הכספים 1978

היו"ר ש. לורינץ: אני פותח את הישיבה.

אני מקדם בברכה את מנכ"ל משרד ראש הממשלה ומברך אותו להחלמתו. אנו מאחלים לו, למשרד ראש הממשלה ולכל עם ישראל הצלחה מירבית בכל העניינים העומדים היום על הפרק.

חבר-הכנסת אמרי רון ימלא את מקומו של חבר-הכנסת בר-לב במספר ישיבות של הוועדה.

התחלנו אתמול בדיון על תקציב משרד ראש הממשלה. שמענו סקירות ונשאלו שאלות. נותר נושא אחד שעלינו לא קיבלנו|עדיין מידע, וזוהי ההוצאה של כ-40 מיליון לירות לאירועים של שנת השלושים למדינה. מר יצחק רגר ישכיל אותנו בעניין. נוכל גם להציג לו שאלות.

י. רגר: אני מביא בפניכם פירוט של תכנית שנבנתה בלחץ של זמן ללא תקדים. עד היום הכנת אירועים כאלה לקחה תמיד שנה וחצי או שנתיים. הדוגמה של ועדת העשור מראה על שנתיים וחצי של הכנות. בגלל המהפכים בשנה האחרונה הוטל עלינו בסוף חודש אוגוסט אשתקד לתכנן ולארגן שנת חגיגות שנפתחה בחנוכה ואשר הסתיים בחג הסוכות הבא עלינו לטובה. עבדנו באילוף של זמן.

להלן העקרונות שהנחו אותנו: זה צריך להיות יותר זול מאשר בשנת הכ"ה למדינה. עלינו לנסות להכניס זאת למסגרת אירועיים שתוכננו בלאו-הכי כדי שסך-הכל האירועים של השנה יתנו סיכום וירוו נחת. עקרון שלישי - רצונם של חברי-כנסת שקיימו דיון על נושא אחר, על נושא מצעד צה"ל, ואגב כך הביעו דעה כיצד היו רוצים לראות את אירועי שנת השלושים. שילבנו את כל המשלות שהביעו חברי-הכנסת, אם כי לא היה דיון ולא היו סיכומים.

היינו מצוויים לתכנן, בהתאם להנחיות של הממשלה, אירועים שיעמדו בסימן הקשר בין עם ישראל וארץ-ישראל; המאבק לשחרור לאומי; המימד הרוחני של עם ישראל; ישראל כמרכז לצדק אנושי וחברתי. בהתאם לכך ניסינו לבנות תכנית שתהיה מפוזרת על-פני כל השנה ושתהיה מפוזרת על-פני כל הארץ, ושלא רק תושבי הערים הגדולות והמרכז יהיו חשופים לאירועי היובל.

אפרט כמה נושאים וכמה ראשי-פרקים. גיבשנו תכניות לחמישים אירועים או ביוזמתנו, או במימון ממשלתי מלא או בסובסידיה ממשלתית. גיבשנו יותר מחמישים אירועים שליפטנו מאירועים שעמדו להחרוש. גיבשנו אותם למסגרת של אירועים שניתנה להם חסות רשמית.

בהתאם לבקשה שהובעה בכנסת יש בכוונת ועדת השרים לסמלים וטכסים לקיים תערוכת הישגים. זהו החלק הארי של התקציב - כ-25 מיליון לירות. בגלל ההחלטה על החערוכה נועדו יחדיו שר האוצר וגזבר הסוכנות היהודית עם היו"ר ועדת השרים. האותה ישיבה נאות שר האוצר לחפש עם עוזריו עוד קצת כסף כדי שסך-הכל ההוצאה, יחד עם ההשתתפות של הסוכנות היהודית המגיעה ל-8 מיליון לירות - יגיע לסכום של 52 מיליון לירות.

הממשלה החליטה על מצעד לוחמים ביום העצמאות. בשבועות האחרונים ארע מהפך. היינו סבורים שצה"ל ומשרד הבטחון יארגנו את כל המצעד. אבל צה"ל מוכן להציע את המצעד בתנאי שגורם אזרחי יביא את הצועדים האזרחים. זה מטיל עלינו מטלה קשה שאנו מנסים לפתור אותה. צה"ל הסכים להעמיד לרשותנו אלוף לטיפול בעניין. זוהי הוצאה של 2.5 מיליון לירות.

אנו רוצים לסיים את שנת האירועים במצעד של עולי רגל לשלום. אנו מקווים שיבואו נציגים של כל קהילות ישראל בגולה והם יהיו עולי רגל שיצעדו במצעד השלום.

במסגרת המאבק לשחרור לאומי יהיו האירועים הבאים: חמש שנים לפטירתו של בן-גוריון; אירועים בעכו ובתל-חי; תערוכת המאבק לחיים שפתחה את שנת האירועים; מבצע לשחזור העפלה; כנוס של גולי קניה; נסייע בכתיבת ספר תורה עם אותיות של חללי צה"ל.

אחד העקרונות המנחים הוא שיש לאפשר לציבור ליזום אירועים ולעמוד לימינו בארגון ובמימון. במסגרת מבצעים מקומיים יהיו צוותי נגנים חובבים להופעה באירועים. נתמוך בפתח-תקווה באירועים שיסמנו מאה שנה להתיישבות. נקיים פסטיבל ריקודים נוסח דליה ונסייע לאירועים של נוסטלגיה בנוסח היו-זמנים.

הווי וקליטה - הדגש יושם על עולים מארצות שונות: צפון אפריקה, יוצאי גרוזיה, תימנים, עולי רוסיה, כנס דרוזים ברמת הגולן, כנס בדואים, מפגש נוער יהודי-ערבי; ערב חסידות.

יש ארגונים וולונטריים שכבר גוייסו לשנת השלושים - ארגוני נשים, ארגונים האמונים על הזיקה הציונית. יתקיים אירוע שח-מט מרכזי וכנס נשים בינלאומי. ביער הילד היהודי יטעו עצים על שמות ילדים יהודים שנספו בשואה.

אנו מתכננים כמה מבצעי רקע: מקבצי דגלים, משואות ל"ג בעומר על הפסגות שיש להן משמעות היסטורית על-ידי הגדנ"ע. יחד עם עתון ערב נפיץ את מגילת-העצמאות, ועם עתון ערב שני את כרזת יום-העצמאות, אשר זכתה במכרז ונושאה הוא מסר השלום. יהיו זיקוקין די-נור. השנה ננסה לעודד את העיריות להניף דגלים במקבצים של שלושים דגלים.

מבצעים בחו"ל באחריות ההסתדרות הציונית ובשיחוף הוועדה שלנו ומשרד החוץ: עצרות יום העצמאות; שיגור צוותי הסברה ועידוד לקהילות מרוחקות; סידור תפילה ליום העצמאות עם כל התפילות שחוברו ליום העצמאות; סיור התזמורת הפילהרמונית.

אלה הם עיקרי הדברים. השנה הלכנו בדרך הפוכה - לא הקמנו מנגנון. הצוות כולל אותי ועוד עוזר ומזכירה. עיקר תפקידנו הוא בארגון ותיאום, בנסיון להכניס את האירועים למסגרת.

ד. רוזוליו: ההוצאה על זיקוקי די-נור - בימי עצמאות בעבר הוחלט לבטל את ההופעה של זיקוקי די-נור בגלל ההוצאה הגדולה הכרוכה בכך.

מתוך שמיעה בלבד נראה לי שלפחות בהדגשים שצינת חסר הדגש על מלחמת חש"ח, גם הנושא של שחרור מקומות וגם המבצעים המאפיינים את מלחמת העצמאות. אינני רואה הדגש על ענין ההתיישבות. יכול להיות שהנושא לא היה לנגד עיני הוועדה, אבל היום ענין ההתיישבות מקבל משמעות מיוחדת.

במסגרת המדיניות הברוכה להפעיל גופים ולסייע להם לקיים אירועים|סביב נושא השואה, מן הראוי להזכיר את האירועים והעצרות שמקיימים יד-מרדכי, משואות-יצחק, לוחמי הגטאות, מלבד יד-ושם. לאירועים אלה יש קשר אקטואלי ורלוונטי, ודאי לא מפלגתי. אני חושב שיש ענין מיוחד להמשיך במסורת הזו ולקשור את העצרות האלה עם אירועי שנת השלושים. אני חושב שצריך להקציב לכך תקציבים. אירועים אלה ומיקומם יש להם משמעות ממדרגה ראשונה. האם אתם מוכנים לחשוב על כך?

אמרת שיש תקציב של 39 מיליון לירות המופעל על-ידי שלושה אנשים, מזה 25 מיליון לירות לתערוכת הישגים. באיזו מידה הכלים שיש בידי הממשלה או משרדים אחרים, הפרושים על-פני כל הארץ, משמשים את האירועים האלה, בגדר קבלני-משנה, או האם אתם בונים לכך כלים אלטרנטיביים. לדוגמה, מרכז ההסברה, עד כמה שידוע לי, היה כלי לביצוע משימות אלה. איחוד שתי הפעילויות יש בו חסכון בתקציב, שאם לא כן יש שתי מערכות עם תקציבים מקבילים.

ע. הדר(הורביץ): אני רואה כאן סכום של 52 מיליון לירות.

היו"ר ש. לורינץ: 8 מיליון לירות זוהי השתתפות של הסוכנות היהודית.

ד. רוזוליו: עברתי על הרשימה של האירועים. מלחמת תש"ח או שנבלעה או שאיננה קיימת.

נ. פדר: אני שותף לחלק מההערות. אין כאן כל סימן לפעולות שתיעשינה על-ידי הרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות מקצות תקציבים לא מבוטלים לאירועים. כיצד הדברים משתלבים? האם יש לכם תמונה על הפעולות של הרשויות המקומיות והתקציבים שהן הועידו לכך?

אני מעריך את תערוכת ההישגים, היא חשובה, אבל דומני שההשקעה בה בהשוואה להשקעה בפעולות אחרות היא גדולה מדי.

למה לא לחזור בשנות השלושים למסורת של פסטיבל ריקודים בנוסח דליה? (י. רגר: זה קיים.)

א. שריר: רצוני לברך את הוועדה על התכנית הרב-גוונית

הכוללת תחומים רבים ושונים. אני מעריך את העובדה שהצוות המארגן והמתאם הוא מצומצם ביותר. יש לברך את הוועדה שלא הרחיבה את ההוצאות למנגנון אלא הצטמצמה בהוצאות עבור פעולות.

מדוע לא להכריז על שנת 1978 כשנת עליה

וקליטה. מאחר והסוכנות מקציבה סכום של 8 מיליון לירות, מדוע לא לקיים בחדשים אלה מבצעי עליה על-מנת לקשור את גורל העם הייודי עם מדינת ישראל? יש לשים דגש על הנושא המרכזי, על העליה.

אנו מאמינים כי אירועי שנות השלושים ימשכו

לארץ בשנה זו תיירי רבים. לכן יש להחזיר בקרב תושבי המדינה את התודעה של הסבר פניך לתייר. אולי אפשר לשתף את תושבי הארץ באירוח תיירים בבתיים באמצעות ארגוני מתנדבים שונים. פעולה זו יכולה לתת פירות בעתיד. משרד התיירות צריך להיות שותף לזה.

תערוכת הישגים - האם יושם דגש מלבד לנושא

ההתיישבות גם לנושא התעשייה, שוודאי מהווה גורם נכבד בכלכלה ובמשק? יש לנו תעשיות עתירות מדע שאנו יכולים להתפאר בהן.

ע. הדר(הורביץ): מרבית הסכום מופנה לתערוכת ההישגים.

את התערוכה יראו מעטים. תערוכה יש לה חשיבות, אבל היא איננה יוצרת אווירה. אני מערער על הסכום העצום המוקדש לתערוכה זו, סכום האוכל כמעט את כל התקציב. אני בעד השקעת כספים ביצירת אווירה של שמחה ברחובות. גם התייר לא ילך לתערוכה, הוא יעדיף לצאת לרחובות. אני מציע להקטין את הסכום המיועד לתערוכה ולהקצות יותר כספים לרשויות המקומיות לארגון חגיגות ברחובות או בישובים.

אני מציע לשנות את הכותרת: עולי רגל לשלום.

עולי רגל יבואו להזדהות עם מדינת ישראל.

ח. קופמן:

אינני מתייחס לתכנית, היא ודאי כבר מגובשת ובשלבי עשייה. נתקלתי בחופעה שמן הראוי לאמץ אותה. יש מדינות, ביניהן דנמרק, המוציאות לאור את שנתון הממשלה בהוצאה מהודרת עם תמונות ומאמרים אחת לחמש שנים. זהו ספר שאפשר לתת אותו כשי. אני מציע להוציא לאור השנה את שנתון הממשלה בהוצאה מהודרת עם תמונות, כספר שכל אחד ירצה לקנותו. אפשר לכסות את ההוצאה על-ידי המכירה המקומית.

היו"ר ש. לורינץ: אני רוצה לברך על התופעה המרננת של הוצאת כספים לפעולות ולא על מנגנון.

שמענו כמה מספרים. נאמר שעיקר התקציב מוקדש לאירועים - 33.5 מיליון לירות. בתקציב מופיע הסכום של 40 מיליון. בדף שקיבלנו מופיע הסכום של 52 מיליון לירות. אנו מבקשים הבהרה.

מבצעים בחו"ל - הסכום הוא 5.5 מיליון לירות. אנשי חו"ל אינם אוהבים לשמוע שמדינת ישראל מממנת את הפעולות בארצותיהם. במקום שהסוכנות תקציב 8 מיליון ואחר-כך נעביר סכום של 5.5 מיליון לחו"ל, מוטב שבתקציב המדינה לא יופיע סכום למימון פעולות בחו"ל.

הוצאת סידור תפילה - זהו נושא השנוי במחלוקת. יש הגורסים שאסור להוסיף תפילות; התפילות הן אלה שנקבעו. כל קהילה והרב שלה מתפללים לפי מנהגם והמסורת שלהם. המדינה איננה צריכה להוציא סידור. לא צריך להיכנס לנושא שיש עליו חילוקי-דעות, וחבל על ההוצאה של 600 אלף לירות.

י. רגר: אני מודה על ההתייחסות לתכנית. נלמד מכל אחת מההערות וננסה ליישם אותן. אני רוצה

להשיב עניינת למה הערות.

אנו בהחלט נותנים לכל משרדי הממשלה והגופים הממשלתיים לפעול כקבלני-משנה, או שאנו רק מתווכים. היתה רגישות במרכז הסברה בגלל מינויה של הוועיה הבינמשרדית החדשה. כל גוף ממשלתי פועל ומפעיל. לא נעשה מופעי תיירות. את פסטיבל ים-סוף מארגנים משרד התיירות, עיריית אילת ומרכז ההסברה אנו דאגנו לאיזון. זה חל על רוב האירועים. אנו נאלצים אירועים שאיך להם דואג.

מלחמת תש"ח תתפוס מקום נכבד באירועים. נושא לטרון שייך לתש"ח. במצעד הלוחמים ישתתפו כל היחידות הקשורות למלחמת תש"ח. צה"ל קיבל על עצמו לארגן במשך השנה גם לחיילים וגם לגדנ"עים צעדות ומסעות בעקבות לוחמי תש"ח. יהיה חומר הסברה של צה"ל. הנושא מכוסה, בכלל זהו האירוע העיקרי.

תערוכת ההישגים תימשך חמשה שבועות. הכוונה שיבואו לראותה לא פחות ממיליון ישראלים ויותר מ-200 אלף תיירות.

תערוכת המאבק לחיים אחרי שהיתה בירושלים עוברת לתל-אביב ולראשון-לציון.

ע. הדר(הורביץ): כמה ביקרו עד כה בתערוכה זו?

י. רגר: אדווח על כך ואמציא נתונים. משרד החינוך קרא לבתי-הספר לבקר בתערוכה.

ח. קופמן: לא ניתן מספיק פרסום לתערוכה. יש טלוויזיה.

י. רגר: הטלוויזיה מחעלמת מאירועים. כתבתי לחברי מליאת רשות השידור, שלחתי להם את רשימת האירועים. הבעתי תקווה שהטלוויזיה לא תתעלם מאירועים ממלכתיים. קראתי בעתונות שלרשות השידור יש תכנית משלה לשנת השלושים.

בדף שהגשתי לכם יש רשימה של מבצעים מקומיים. תהיה השתתפות בפעילות המומלצת על-ידי העיריות. יש ועדת משנה המורכבת מנציגי משרד הפנים, משרד החינוך ומרכז השלטון המקומי. ועדת משנה זו תשקול לגופו של ענין באיזה אירועים היא יכולה לתמוך.

הנושא של סידור התפילה הועלה ביוזמת הסוכנות היהודית. מר קרונה הצליח לשכנע כי בחול אין מודעות לתפילות שחוברו ליום העצמאות. שרים וחברי הנהלת הסוכנות השתכנעו שיש לכך מקום. אעביר את חוות-דעתו של היו"ר לנוגעים בדבר.

יום השואה ימצא את ביטויו.

ד. רוזוליו:

דיברתי על סיוע לאירועים.

בית לוחמי הגטאות - במרכז ההסברה יש תקציב קבוע לכך.

י. רגר:

אני מציע שהענין ייבדק.

ד. רוזוליו:

אני מצטרף לבקשה.

א. מלמד:

הבקשה נרשמה לתשומת-לב.

היו"ר ש. לורינץ:

אני מקווה שהתחזיות של משרד התיירות תחאמתנה ולא יהיו מקומות בבתי-מלון ונקיים את מצוות האירוח בבתיים של תיירים. אנו מייחסים חשיבות למגע אישי. המצעד של עולי רגל מתבסס על אירוח.

י. רגר:

אנו פועלים באילוץ זמן ללא תקדים. אילו עמד לרשותנו פרק זמן של שנה או שנתיים אין ספק שאפשר היה לבנות תכנית טובה יותר. כאשר בספטמבר מכינים שנת אירועים הנפתחת בדצמבר, צריך להסתפק במה שיש. תמיד אפשר לשפר, וגם נשפר לאור ההערות האלה, עד כמה שזה ניתן.

היכן מופיעים הישגי ההתיישבות?

מ. זורע:

בתכנית יש התייחסות להתיישבות. אתן תכנית שבה אסמך מהם האירועים שיש להם התייחסות ישירה להתיישבות. אנו מתחשבים באירועים שכבר תוכננו על-ידי ההסתדרות ומרכז ההסברה ומשלימים אותם.

י. רגר:

חבל לכיש, חבל הבשור - אלה מוכרחים לבוא לכלל ביטוי באירועי שנת השלושים.

ד. רוזוליו:

ציינת את חודש ספטמבר כחודש שבו תתקיים

י. כהן-אורגד:

תערוכת ההישגים. האם החודש הזה מתואם

עם משרד התיירות כחודש האופטימלי לתערוכה? יש הצדקה להוצאה

כזו למען הציבור בישראל, גם לחיזוק הקשר עם היהודים בעולם וגם

לעידוד בואם לישראל. האם נעשה תיאום מבחינת העיתוי?

ציינתי כעקרון ראשון לא לחרוג מתקציב

חגיגות שנת הכ"ה. קיבלתי מאיש אגף התקציבים נתון המורה כי במחירי

1973 הגיע התקציב לאירועי שנת הכ"ה ל-2.5 מיליון לירות.

לוועדה בלבד. אנו בוועדה עובדים על תקציב

י. רגר:

של 1.6 מיליון לירות.

י. כהן-אורגד: הוא שוען שזה היה התקציב לפעולות, למעט המצעד.

י. רגר: עשינו בדיקה עם כל אחד מהמשרדים בנפרד. לפי זה ההוצאה הייתה צריכה להיות יותר מ-60 מיליון לירות. אנו עומדים בזה.

המועד לתערוכה נקבע כי הוא המועד הרחוק ביותר במסגרת שנח השלושים, אבל זוהי גם תקופת החגים. עקרונית המלונות מלאים, אבל הם מלאים בכל השנה. זהו התאריך המאוחר שניתן.

הי"ר ש. לורינץ: נשמע עכשיו את תשובתו של ד"ר שרון, יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, לשאלות ולהערות של חברי הוועדה.

ד"ר שרון: אני מודה על השאלות. כל אחת מהשאלות האלה אני שואל את עצמי. נשאלו כמה שאלות שלא חשבתי עליהן, ואני מודה על כך. אני מסכים עם רוב השאלות. אנסה לתת תשובות לפי השואלים.

אנו עומדים בפני בעיה של התפשטות בלתי-רגילה בהיקפה של בניה בלתי-חוקית. אני למשל מסכים שיש בעיה של הקצנה במגזר הערבי בקנה מידה גדול. אנו מצויים בדילמה בין המערכת החוקית של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, אשר כובלת את ידינו, לגבי הרבה דברים שחבר-הכנסת הדר היה רוצה לראותם מתפרצים החוצה, לבין השאיפה הנפשית לבצע דברים לפי מה שההגיון והרגש מבקשים מאתנו. ואביא דוגמה: במדינת ישראל אם יש התארגנות קיצונית של סטודנטים ערבים הקוראים להשמדת המדינה, ההגיון והרגש אומרים: תזרוק אותם מהאוניברסיטה; אבל במסגרת החוק הישראלי אין לך אפשרות לעשות דבר כזה.

ע. הדר(הורביץ): תחוקק חוק אחר.

א. בן-אלישר: אני מציע לא להיות חפוזים בשני הכיוונים.

נ. פדר: זוהי מטרה מוצהרת של הארגון?

ד"ר שרון: כן.

ע. הדר(הורביץ): אם זוהי המטרה המוצהרת, אני בעד חוק.

הי"ר ש. לורינץ: במסגרת הדיון הזה לא נחליט לא על חקיקת חוק ולא על אמצעי אחר. אם בעקבות הדיון אחד מחברי הוועדה או יותר יגבשו לעצמם הצעת חוק, זה ענינם כחברי-כנסת.

ד"ר שרון: הערה כללית בעקבות דברי חברי-הכנסת הדר

ורוזוליו. אנו כלואים בכף הקלע בין

הימצאותנו כמדינה דמוקרטית שבה חופש הדיבור וחופש ההתארגנות הם ערכים עליונים, לבין העובדה של ניצול התארגנויות למטרות עוינות. יש פסק-דין מפורסם של כבוד השופט כהן נגד עתון אל-ארד שבו נאמר: לא יחכן שבמסגרת הדמוקרטיה יוצרו גופים שמטרתם להרוס את הדמוקרטיה.

לשאלה הספציפית על התפשטות הבניה בגליל ובמשולוש החשובה היחידה היא בניה לגובה, התחלות של בניה לגובה והפסקת בניה לרוחב. זה יאפשר למדינה, בבואה להרוס בנין, להגיד שהנה יש אלטרנטיבה. במקביל קיים רעיון התייעוש שכוונתו ליצור גושים תעשייתיים גדולים, שבהם יושקע הון יהודי וערבי, תוך מציאת מקומות עבודה לחלק גדול מהאוכלוסיה המשכילה, שאיננו מוצא את מקומו במדינה וצריך לנדוד למקומות עבודה, בתוך תחומי החיים של המגזר הערבי.

שופט עליון ערבי - דעתו של ראש הממשלה היחה
 שצריך למנות שופט עליון ערבי. בדקתי את הנושא בחדשים האחרונים ולא
 מצאתי אדם מתאים לתפקיד שופט עליון מבחינה אובייקטיבית. שוחחתי על כך
 עם השופט נכט. מבחינת הכישורים המקצועיים יש רק אישיות אחת המתאימה
 לתפקיד, וזהו אדם ממזרח ירושלים. חשבתי שהרעיון הוא טוב, הוא יבטא
 את איחודה של העיר. זוהי משפחה פרו-ישראלית, פרו-יהודית. הוא היום
 שופט עליון בגדה המערבית, אבל הוא איננו יודע עברית. קשה לתאר שהוא
 ילמד עברית בגילו.

עליה ערביה במשרדי ממשלה. יש כמה אנשים
 הממלאים תפקידים מרכזיים וחשובים במשרדי ממשלה, כמו יועץ שר התעשייה,
 המסחר והתיירות לענייני ערבים, סגן היועץ לענייני ערביה במשרד ראש
 הממשלה, שהם בדרגות גבוהות. אני עומד להציע בהתייעצות ובשיתוף עם
 משרדי ממשלה למנות ערבים לתפקידים בתוך משרדי ממשלה, בתוך המערכת
 שאיננה קשורה לענייני בטחון ושאיננה קשורה דווקא בענייני ערבים. מנהל
 בית דאר בנתניה ערבי, איך בכך פסול. המגמה היא ליצור את השילוב. אני
 עומד לבחון את האפשרויות האלה. יש עדיפות במדינת ישראל לדרושים משום
 שהם משרתים בצה"ל וממלאים את החובה המרכזית.

חבר-הכנסת פדר שאל שאלה עקרונית: האם יש מקום
 ליועץ לענייני ערבים? האם יש מקום למסגרת נפרדת? יש לכך מקום מפני
 שאנו עוסקים באוכלוסיה שהיא בכל-זאת אוכלוסיה מיוחדת במינה מבחינת
 מנהגיה, לשונה ותרבותה. היא איננה רגילה למערכת הקיימת במדינת
 ישראל. הנסיון לבטל את המחלקות הערביות במשרדי הממשלה הביא לכך
 שבמידה מסוימת הערבים הלכו לאיבוד במערכת. השאלה אם לקרוא לתפקיד
 זה יועץ לענייני ערבים, או שמא יש לקרא למשרה בשם אחר? האם לקרוא
 לזה - מתאם פעולות הממשלה במגזר הערבי? לפי תיאור תפקידו של היועץ
 הוא צריך להנחות את משרדי הממשלה בפעולתם במגזר הערבי. יש מקום
 להנחיה מקצועית. אנו שייכים לשתי תרבויות. מחשבחנו היא מערבית
 ביסודה. כאן יש מגזר מיוחד, צריך לספל בו בצורה מקצועית, לא מפלגתית
 ולא פוליטית. בכך אני רואה את יעודי.

לשאלה בענין העתון אל-אנבא - מאז נכנסתי
 לתפקידי שקלתי בצורה רצינית את מקומו של העתון. מתוך תקציבי הוא
 נוטל 5 מיליון לירות ומשאיר לפעולות אחרות 300 אלף לירות. אמצעי
 תקשורת אחרים אין לנו שליטה עליהם. יש שלושה עתונים היוצאים במזרח
 ירושלים. המגזר הערבי הוא מגזר קורא. הקוראים מעבירים ידיעות לאלה
 שאינם קוראים. זה טבעי. הערבי מתייחס בכבוד למלה הכתובה. עתון
 אל-שעב מייצג עמדה עוינת. עתון אל-קודס הוא יותר מתון. עתון אל-פג'ר
 מייצג את אש"ף. אם נפסיק את הוצאת עתון אל-אנבא נפקיר את שוק
 הקוראים לשלושה עתונים עוינים. אנו זקוקים לכלי יעיל. אם נראה
 שתון השנה הקרובה לא נצליח להעמיד את הכלי הזה על רגליו ולהגיע
 לתפוצה של 6000-7000 עתונים ליום, אסיק את המסקנות.

היו"ר ש. לורינץ: היום התפוצה היא 2500.

ע. הדר(הורביץ): מהי התפוצה של העתונים האחרים?

ד"ר שרון: עתון אחד תפוצתו 10,000.

יש לנו אפשרות למכור מודעות בסכום של
 כמיליון לירות. אם נפיץ יותר את העתון נמכור יותר מודעות. אם לא
 נצליח בכך תוך שנה, נסגור את העתון.

ח. קופמן: עשיתם סקר שוק על התפוצה?

ד"ר שרון: אני חושב שיש פוטנציאל של 6000 גליונות ליום.

תפוצתם של כל העתוננים הערבים האחרים היא
30 אלף ליום?

ע. הדר (הורביץ):

כן. זה מגיע להרבה יותר אנשים.

ד"ר שרון:

פיתוח הכפר הערבי, אני מדבר על פיתוח תעשייתי.

לחבר-הכנסת הדר - אנו בודקים עם היועץ המשפטי
לממשלה את הכלים בהם אפשר להשתמש. יש כלים שקשה להשתמש בהם, או שאנו
נמנעים להשתמש בהם, כמו תקנות הגנה (שעת חירום). קיימת בעיה
מרכזית והיא - איושה של מערכת החינוך על-ידי מורים לאומניים, המטפטים
רעל לנשמות הילדים מגיל שש. אנו בודקים באיזו מידה אפשר לנקוט
בצעדים משפטיים.

לא ניתן לפטר מורה שאתה יודע עליו שהוא
מטפף רעל?

ע. הדר (הורביץ):

לא. צריך לפנות להסתדרות המורים. היו נסיונות.

ד"ר שרון:

כפילות במחקרים - הסכום של 300 אלף לירות
לפעולות, זה כולל מחקרים. המגמה היא לא ליצור כפילויות. אנו בודקים
במשרדי ממשלה באיזו מידה קיים מחקר, ואם נעשה מחקר - אנו משתלבים בו.
קיימת תנועה ערבית לאומית. האם אפשר לפעול
נגדה? שוב מתעוררת שאלה של אמצעים משפטיים.

יצאתי מהנחה שקיימת תנועה שלא התייחסו אליה.
לכן הגענו למפולת.

א. מלמד:

בעתון אל-אנבא עובדים יותר ערבים מאשר
יהודים - 4 יהודים ו-10 ערבים.

ד"ר שרון:

פרופ' שמשוני:
חבר-הכנסת רוזוליו שאל לשם מה דרושה יחידת
מטה בנושאי חברה. כן נשאלה שאלה אם אין סכנה
שיוזמנו מחקרים מחוץ למשרד, בדומה למה שהיה בעבר.

אני רוצה להתייחס לשאלה שהיא מרכזית לכל
משרדי הממשלה - היעדר עבודת מטה שהיא מסודרת, מקיפה ומייצרת
אלטרנטיבות כדי לקבל החלטות. נקח לדוגמה את הדרגים ההייבים לקבוע
יעדים לאומיים, או לתרגם יעדים לאומיים לפרוגרמה קונקרטיית. כאן
יש חלוקה שרירותית בין בטחון, כלכלה וחברה. תפקידנו הוא לגשר בין
יעדי חברה וכלכלה. שהרי מטרת המדיניות הכלכלית היא לא רק להביא
לצמיחה כלכלית, אלא גם לשפר את איכות החיים בארץ. אבל בעיות ההווה
דוחות את בעיות העתיד; בעיות של משק דוחות את בעיות ההווה. אי-אפשר
לדרוש משר שיראה לנגד עיניו את העתיד כאשר לוחצות עליו בעיות
מיידיות של המשק, או בעיות הנובעות מהסיכוי להגיע לשלום. אבל ניתן
לדרוש זאת מיחידת מטה.

יש מחסור באלטרנטיבות. כיוון שאין יחידות
מטה נפרדות, או כיוון שבמשרד הבטחון אין יחידת מטה לאסטרטגיה חוץ
מצה"ל, לא מוגשות אלטרנטיבות שעליהן יש לקיים דיון. המשימה שלנו
היא לוודא שהאפשרויות השונות תגענה לידיעת השרים, במיוחד לוועדת
השרים לענייני חברה ורווחה, כדי שהם יחליטו על-סמך כמה אלטרנטיבות.
כאשר מגיע שלב ההכרעה בוועדת השרים בדרך-כלל מכריעים בלי ניתוח
ובלי נתונים. אין מטה שיגיש את הנתונים במלואם, או יבדוק נתונים
המתקבלים ממשרד אחד בלבד. יש חוסר איזון בהשפעה בין הגופים
המייצגים אינטרסים לעומת גופים המייצגים עקרונות.

אנו עדים לריבוי רשויות העוסקות באותו נושא. אין פגם בכך. יש נושאים שראוי להתקיף אותם בשיטות שונות. לדוגמה, נוער מנותק בגילים 14-17 זוכה לטיפול בשלוש שיטות על-ידי שלוש רשויות: משרד העבודה, משרד החינוך ומשרד הסעד. אין בזה פגם, אבל הבעיה היא שאין הערכה שיטתית של החוצאות של שלוש השיטות, אין אפשרות להסיק מסקנות באיזו צורה יש לטפל בשאלה כאובה.

בגלל סיבות אלה הוצע להקים יחידת מטה.

הזמנת מחקרים, לפי מה שמציע חבר-הכנסת כהן-אורגד לא תיעשינה עבודות מחקר אלא נסתייע במחקרים של משרדים, שלהם נסייע להקים יחידות כאלה. נראה נייר המציג עמדה עם הגדרת בעיה כפי שהיא נראית אולי ליותר מאשר גורם אחד; הצעה קונקרטית למדיניות עם תיאור אלטרנטיבות, עם סימוכין לכך שליקטנו מחומר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

י. כהן-אורגד: הסעיף של יחידת מעקב ומטה בסכום של 1.5 מיליון לירות איננו כל-כך מסתדר עם 1.5 מיליון לירות המיועדים למחקרים.

פרופ' שמשוני: שני האלמנטים היו נפרדים מסיבה מינהלית. יש עבודה תקנית ועבודה לפי חוזיה מיוחדים שליש מהעבודה התקנית יהיה מיועד למעקב אחר ביצוע החלטות. נצטרך לוודא שהמעקב הוא מקצועי.

י. כהן-אורגד: סעיף מחקרים לצורך קבלת עבודה וייעוץ איננו של העובדים התקניים?

פרופ' שמשוני: לא מן הנמנע שנבקש מאנשים או מחברות יעוץ לעשות ניתוח שיקח יותר זמן מהזמן אשר יעמוד לרשותנו.

י. כהן-אורגד: בדיוק מכך אני חושש. עבודת מטה, ברור לי איך זה משתלב עם עבודתו של המשרד. ברגע שאתה עולה על ציר מקביל נשקפת לך סכנה גדולה שגם תיעשה עבודה מקבילה. אני מעיר את ההערה לפרוטוקול.

פרופ' שמשוני: תינתן לכך תשומת-לב.

א. בן-אלישר: אני מתנצל שלא הייתי בישיבה הקודמת. הייתי רתוק למטה.

משנכנסנו לתפקיד וקיבלנו את ניהול העניינים על עצמנו, אני חייב לומר בהכרה של תודה שהצורה בה הועברו העניינים לידינו במשרד ראש הממשלה היתה ללא חריקה, ללא חיכוכים, צורה הצריכה לשמש מופת להעברת ענייני הממשל בין ממשל אחד לשני. זוהי תעודת כבוד למשטר הדמוקרטי הישראלי. אני יכול לומר שראינו תפקיד כפול במשרד: לייעל, לא לראות במשרד ראש הממשלה בית קיבול לפונקציות ממשלתיות שלפעמים קשה למצוא להן מקום אחר, מיניסטריון אחר זולת משרד ראש הממשלה. עדיין לא הגענו לקצה גבול הייעול. כבר התחלנו במספר מגזרים, ובמה שלא התחלנו - נתחיל בזמן הקרוב ביותר. הנהלת משרד ראש הממשלה איננה מתכוונת לעסוק אך ורק במדיניות עולמית גבוהה, אלא היא מתכוונת לנהל את המשרד. התחלנו בלשכת העתונות הממשלתית, המשכנו במספר פונקציות אחרות, נמשיך גם בגנזך המדינה, בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. נבחן את עצמנו מתחילה עד הסוף מבחינת הייעול.

בלשכת העתונות - במסגרת מדיניות הממשלה להעביר מקסימום של משרדים מתל-אביב לירושלים, ומאחר שאנו צריכים לתת דוגמה, החלטנו להעביר כל מה שניתן להעביר מהלשכה לירושלים. נמתחה ביקורת על-ידי חבר-הכנסת מלמד בנקודה זו. לא נעשה דבר שיביא נזק לקשר בין הממשלה לבין העתונות היושבת בתל-אביב, אבל במסגרת זו ניתן בכל-זאת להעביר את רוב הלשכה לירושלים, וזה מה שאנו עושים. כך נשתדל לעשות עם משרדים אחרים. בהזדמנות זו אנו מצמצמים את מספר העובדים בלשכת העתונות, למרות העובדה שהעומס המוטל עליה הוא לאין שיעור יותר גבוה מאשר בעבר. אני מסביר זאת בייעול וברצון חזק לטפל בדברים יותר טוב. כאשר יש רצון, ניתן לעשות זאת.

היו"ר ש. לורינץ: אנו דורשים זאת מכל המשרדים.

ע. הדר(הורביץ): אינני רואה זאת בתקציב. כל סעיף בו הוכפל.

א. בן-אלישר: אלמלא עשינו זאת היה צריך להכפילו פי שלושה. התוספת נובעת מההתייקרות. יש התייקרות בכל סעיף, וזה מתבטא בתקציב. לו נשארנו עם מספר העובדים שהיה, היינו צריכים לשלש או לרבע את הסכומים. אנו מסתפקים בהכפלה.

אחרי העברת הפונקציות המרכזיות של לשכת העתונות מתל-אביב לירושלים, קרוב לוודאי שנצליח למשוך לירושלים את כלי התקשורת הבינלאומיים היושבים עדיין בתל-אביב. יש לכך חשיבות פוליטית לאומית. אני מבקש שלא יינתן לכך פרוסום. מדובר במשא-ומתן עדין. כאשר רשתות הטלוויזיה האמריקאית ישדרו מירושלים, תהיה לכך חשיבות גדולה ביותר.

מבחינתנו לשכת ראש הממשלה שהיחה קיימת בתל-אביב למעשה סגורה. יושב בה היום אך ורק היועץ לעניני טרור הקשור למשרד הבטחון, לכן אי-אפשר להעבירו לירושלים. יושבת שם פקידה אחת, גם זה לא לאורך ימים. הלשכה איננה קיימת מבחינתנו. למה לא להעביר את הבניין למשרד אחר? קודם-כל לא צריך להעביר למשרד אחר היושב בתל-אביב. האמת היא שאיננו רוצים לסגור את הבניין כדי לשמור אותו למקרה חירום. במצב חירום, אם יהיה, חשוב שיהיה לראש הממשלה משרד ליד מערכת הבטחון. כל עוד מערכת הבטחון לא עברה לירושלים נשמור את הבניין כמעט סגור.

העברת יחידות ממשרד ראש הממשלה למשרדים אחרים - אנו רוצים לתת דוגמה. עשינו ואנו עומדים לעשות על-מנת להוציא ממסגרת משרד ראש הממשלה את אותן מסגרות שמטבע הדברים יכולות להיות במשרדים אחרים. עד שלא הוקם המשרד לרווחה, לא יכולנו לעשות זאת. עכשיו עומדים לעשות זאת עם יחידות שעדיין מתקצבות במשרד שיעברו במשך שנת התקציב הקרובה למשרד העבודה והרווחה. כבר עשינו זאת עם המועצה למחקר ופיתוח שעברה למשרד האנרגיה והתשתית.

אינני מצטער שהוועדה הבינמשרדית לאירועי שנת השלושים נמסרה לנו, אם כי זה מכביד על התקציב שלנו ב-40 מיליון לירות. מדובר בפונקציה כלל-לאומית. בתקציב השנה הבאה הסכום לא יופיע.

כמה הערות על הסברת חוץ. אם אמרתי 40 מיליון לירות לוועדה לאירועי שנת השלושים, היחידה להסברת חוץ מופיעה ב-30 מיליון לירות. אם תצרפו את השנים תראו שהעליה בתקציב לעומת השנה שעברה איננה כה גדולה. היחידה להסברה איננה נעלמת עם התפטרותו של היועץ. התחשיב שעשינו היה מבוסס על שיגור מספר מסוים של שליחי הסברה לחו"ל: 20 שליחים לשליחות קבועה, ו-15 שליחים לשליחות אד-הוק.

איך כל כפילוח בין מאמץ ההסברה הזה לבין מערכת ההסברה הקיימת במשרד החוץ.

היו"ר ש. לורינץ: מהו התקציב של מערכת ההסברה במשרד החוץ?

א. בן-אלישר: אינני יודע. במידה ויתעורר חשד לכפילות, אנו מוכנים לוותר.

מ. זורע: הוא מתעורר בזה.

א. בן-אלישר: בדקתי זאת. משרד האוצר בדק, גם משרד החוץ.

אני מתכוון לעשות מספר פעולות שמשרד החוץ איננו מטפל בהן מעצם טבעו, כמו קשר עם קהילות יהודיות, קשר עם קהילות שאינן יהודיות, נוצריות, מכל מקום, חבר-הכנסת זורע, תצטרך לתת פירוט.

א. מלמד: גם במשרד הדתות יש מחלקה לקשרים עם התפוצות, ומחלקה לקשרים עם קהילות נוצריות.

א. בן-אלישר: אני מוכן לעשות את הבדיקה. לגבי הגישה העקרונית,

אנו עומדים על כך שלא תהיה כפילות. אם פה ושם

יש כפילויות, אני מקווה שלקראת התקציב הבא הן תיעלמנה. במידה וזה יהיה קשור למשרד ראש הממשלה ויסבו את תשומת-לבנו לכך, ובצדק, נוותר על פעולות מסוימות, ומכוח זה גם על התקציב. למעשה לא תהיה כפילות. אינני רוצה לשאוב עוצמה מכפילות. זהו עקרון שנעמוד עליו. מבדיקה שלנו התברר שאיך כפילות בין הפעולות שנועדו ליועץ לעניני הסברה לבין פעולות ההסברה של משרד החוץ. זה בא כתוספת לדברים שמשרד החוץ איננו מסוגל לעשות.

ע. הדר (הורביץ): בעבר זה נעשה במסגרת משרד החוץ.

א. בן-אלישר: בעבר זה לא נעשה.

ד. גולומב: אי-אפשר למצות את הדיון. מתי נוכל לדון בשאלה

לגופה עם אנשי משרד ראש הממשלה ואנשי משרד

החוץ וקצת להעמיק בה?

ד. רוזוליו: אני מביע משאלה שבמסגרת הדיון על התקציב

יהיה דיון בנושא ההסברה. זהו נושא בין-משרדי. אני מציע שנושא זה ייכלל בדיון זה.

א. שריר: האם המשרד יהיה מוכן לשקול שימוש בשליחים

לשליחויות אד-הוק במקום בשליחים קבועים?

א. בן-אלישר: מדובר בשתי פעולות שונות. נוכל לשקול.

בשלב זה אנו שולחים שליחי הסברה אד-הוק.

א. שריר: אני מחייב שליחים אד-הוק לפעולות וצרכים

מסוימים.

א. גולומב: שליחים קבועים יהיו עובדי מדינה?

א. בן-אלישר: כולם יעבדו לפי חוזים מיוחדים, מלבד

מנגנון מצומצם של ארבעה עובדים שעליו חשבנו

במשרד.

היו"ר ש. לורינץ: בסיבוב הראשון אנו מציגים שאלות ומקבלים

תשובות. בכך איננו ממצים עד תום את הנושא.

לאחר שמסיימים את הדיונים בתקציבים של כל המשרדים ומגיע תור ההצבעה, יש לחברים אפשרות לנקוט עמדה, להציע שינויים והסתייגויות. אמנם איננו

מקיימים סיבוב שני של דיונים, אבל יש שלב נוסף של ההצבעה על ההצעות השונות. חברי ועדה המגלים עניין בנושא מסוים יוכלו להמשיך לקיים קשר עם המשרד הנוגע בדבר ועם הרפרנט שלו כדי לקבל את מלוא האינפורמציה. זהו בירור בין חבר הוועדה לבין המשרד הנוגע בדבר.

בנושא ההסברה - קיבלנו את החוברת של משרד החוץ ונחזור לדון בעניין. בתקציב משרד החוץ יש סעיף: הסברה וקשרי תרבות - 150.8 מיליון לירות. זהו סכום הגדול פי 5 מהסכום המופיע במשרד ראש הממשלה.

אירועי שנת השלושים למדינה - בתקציב משרד החוץ מופיע סכום של 14 מיליון לירות, זאת בנוסף ל-52 מיליון לירות העומד לרשות הוועדה. נבקש ממר רגר, המרכז את האירועים, להמציא לנו חומר המפרט את התקציב הישיר והבלתי-ישיר בכל משרד ומשרד המיועד לחגיגות שנת השלושים כדי שנוכל לנקוט עמדה ולדעת כמה אנו מאשרים למטרה זו.

ג. פדר: כמה מקציבות לחגיגות אלה הרשויות המקומיות?

היו"ר ש. לורינץ: הכתובת לכך היא מר רגר.

ח. קופמן: ידוע שבשנים קודמות משרד ראש הממשלה השתתף בחגיגות.

מה היתה ההשתתפות המקובלת בשנים קודמות?

אולי זה מקוז את הפער.

י. כהן-אורגד: היתה שאלה שחזרה ונשנתה על שיעור הגידול בתקציב לעומת אשחקד.

א. בן-אלישר: הרזרבה נראתה גבוהה בעיני חברי הוועדה. ביקשנו

הפעם לשמור על הזרבה. אנו מקווים שנוכל להוציא

את הרזרבה, ושלא יהיה בכך משום בזבז, למבצעים מיוחדים. כאן מדובר

בדברים היכולים לעלות הרבה כסף. לדוגמה, ביקורו של הנשיא סאדאת.

התברר שיש ביקורים שעולים הרבה כסף במספרים יותר גדולים מאשר אי-פעם.

היתה בעיה בעניין התקציב לביקור סאדאת. אם נביא בחשבון גם את

הוצאות הבטחון והמשטרה, הרי הביקור עלה כ-20 מיליון לירות.

פ. גרו פר: ביקור של משלחת הכנסה בקהיר.

א. בן-אלישר: העברתי את הבקשה לביקור של משלחת הכנסה,

אבל תשובה עדיין לא קיבלתי.

נתייחס לרזרבה כהוצאה אפשרית שכדאי להוציאה.

התייקרויות בסעיף אמרכלות - לרוב מדובר

בהתייקרויות שהזמן גרמן. איננו מחזיקים ביותר מכוניות, לא עלינו

במספר העובדים, להיפך - ירדנו ב-20 עובדים ונמשיך בפעולה זו.

(א. מלמד: ביחידות שנשארו במשרד?) ודאי, אלה יחידות שנשארו.

אנו מחוונים להמשיך בזה. אנו משתדלים להגיע להסדרים עם עובדים

בשיחוף עם נציבות שירות המדינה. אני חייב לציין את הרצון הטוב שמגלה

הנציבות כדי לסייע למקרים קשים. יחד עם זה במקום מסוים ראינו

שההוצאה עלו במידה בלתי-סבירה. בדקנו זאת הבקר. אנו רואים

שתי נקודות: נתווספה לשכה נוספת של ראש הממשלה לשעבר -

ע. הדר (הורביץ): היא מופיעה כאן?

מר ספרוני: כתוצאה מכך גדלה מזכירות הממשלה פי שנים.

מזכירות הממשלה מטפלת בשרים לשעבר. ראש הממשלה

לשעבר עולה 333 אלף לירות. זה מופיע תחת הכותרת: מזכירות הממשלה.

עם חילופי הממשלה פרשו שרים עם ותק גדול שיש להם זכויות

לשירותי מזכירות. גם סעיף זה גדל.

17.1.78

- 18 אלף לירות לשנה. א.נ. פלוג:
- מר ספרוני: שר לשעבר זכאי לשירותי מזכירות. הוא מזמין שירותים, משלם עבורם ומקבל החזר. הוא זכאי להוציא על שירותים אלה עד 18 אלף לירות לשנה. הסכום הוא צמוד.
- א. בן-אלישר: התקציב של לשכת גב' בן-צבי הועבר אלינו.
- מר ספרוני: המכוניות של גב' בן-צבי ושל גב' גולדה מאיר לא הופיעו בסעיף הזה.
- היו"ר ש. לורניץ: לא קיבלנו ניתוח משביע רצון על ההוצאות ועל השינויים שחלו, על סעיפים שלא הופיעו בעבר והפעם נכללו בתקציב. לא ניתן לברר נושאים אלה על-ידי קריאות ביניים.
- ע. הדר(הורביץ): שאלנו את השאלות האלה בישיבת הוועדה אתמול.
- היו"ר ש. לורניץ: את התשובות שניתן לתת עכשיו, נשמע עכשיו. במידה ולא ניתן לתת עכשיו תשובות לשאלות אלה, אני מבקש מהמנכ"ל או מהחשב להמציא לנו חומר בכתב שנוכל להתייחס אליו או על-ידי הצגת שאלות נוספות או בכל צורה אחרת.
- ע. הדר(הורביץ): בכל הסעיפים יש גידול של 100%.
- היו"ר ש. לורניץ: יותר יעיל לקבל תשובות בדרך שאני מציע.
- י. כהן-אורגד: משיחות שקיימתי אתמול אם איש אגף התקציבים ועם אנשים במשרד קיבלתי רושם שבהצגה של תקציב משרד ראש הממשלה במתכונת המופיעה בחוברת נעשה עוול לשינויים הריאליים שנעשו בפעולות, במידה ונעשו. אינני משוכנע בכך עד הסוף, כי אין לי ניתוח של הפעולות. אני מציע לכם, עוד לפני ההצבעה, להגיש את החומר בצורה אחרת אשר משקפת את השינויים הריאליים.
- א. בן-אלישר: אצטער אם נעשה עוול. לאחר דיון בהנהלת המשרד, על-מנת לתת דוגמה למשרדים אחרים, החלטנו לקצץ את תקציב משרד ראש הממשלה ב-10% במסגרת הקצוץ בתקציב של 3 מיליארד לירות שעליו הודיע שר האוצר. זוהי אותה מסגרת של קיצוצים אשר תידרש מאתנו. אנו חייבים לעבד את הפירוט.
- א. שריר: יש לי רושם שיש פה אוסף גדול של תפקידים שמקומם לאו דווקא במשרד ראש הממשלה. מצד שני, מדוע לא תהיה במשרד ראש הממשלה יחידה למעקב אחר ביצוע פעולות משרדי הממשלה? מדוע לא תהיה במשרד ראש הממשלה פונקציה מיוחדת של שר לקשרים עם הכנסת, כפי שקיים בפרלמנטים אחרים?
- אינני בטוח שקיבלתי תשובה מספקת בנושא של לשכת העתונות הממשלתית. זוהי לשכה העושה עבודה מצויינת. אני חושב שהנושא מחייב תשומת-לב מיוחדת בגלל הצורך לקיים בימים אלה קשרים עם עתונאים זרים המגיעים ארצה.
- א. בן-אלישר: קיימת יחידת מעקב אחר ביצוע החלטות הממשלה במסגרת מזכירות הממשלה. יש גם מחשבות על מעקב אחר תיאום בין משרדי ממשלה. בדעת ראש הממשלה לקבוע שר שיהיה מקשר בין הממשלה לבין הכנסת. הדבר ייעשה בימים הקרובים.
- אני בהחלט מטפל בתשומת-לב מיוחדת בלשכת העתונות הממשלתית. נמשיך לעשות זאת. בשלב זה אנו יכולים להביע סיפוק מעבודתה. במבצעים גדולים היא עמדה במבחן.

מ. זורע: אני מצטער שלא השתתפתי אתמול בדיון.

התקציב בא לכלל ביטוי בשני תחומים: בתחום המספרים ובתחומי הפעילות של משרד ראש הממשלה. אתמול חולק לכם נייר עבודה שהוכן על-ידי היועץ הכלכלי לוועדה מר פלוג. אני מבקש להעיר מספר הערות.

באשר לדוגמה שהמשרד צריך לתת, אני שמח על ההודעה שמסר המנכ"ל. שכן ממראה עין לפחות ניתן להתרשם שהתקציב גדל במאות אחוזים בהשוואה לתקציב של השנים הקודמות. גידול כה ניכר בתקציב איננו יכול לשמש דוגמה לא למשרדי הממשלה האחרים ולא לציבור הרחב. ואם יש כאן פערים הנובעים מהצגת התקציב וממתכונתו, הרי שהם חייבים לבוא על תיקונם.

אני נענה לקריאת החגר על אחד מתחומי הפעילות של המשרד: הסברה וקשרי חוץ. אני מוצא יסוד לטיעון הזה בתקציב של משרד החוץ על דברי ההסבר שבו. בתקציב משרד החוץ מופיע סעיף: הסברה וקשרי תרבות - 150 מיליון לירות. יש שם גם כמה סעיפי משנה הקשורים להסברה. בדברי ההסבר אני קורא: "המשרד (משרד החוץ) מופקד על מערכת ההסברה של מדינת ישראל בקרב הגורמים המדיניים והציבוריים בעולם. במאבק ההסברתי מצווה המדינה להתמודד עם התעמולה הערבית המופעלת באופן מסיבי בהיקף ובתחכום רב, תוך שימוש בשיטות החדשניות ביותר". ולהלן נאמר: "המשרד מקיים הסברה מתמדת על המדינה והחברה בישראל, בעיות המדינה ועמדותיה בנושאים בינלאומיים ובשאלת הסכסוך במזרח התיכון והמאבק לשלום - בפני ממשלות, ארגונים ודעת-הקהל בעולם". לכאורה זה כולל את אותם גופים וציבורים חשובים שהמנכ"ל ציין אותם היום. ושוב אני קורא כי השירותים מתבצעים על-ידי מטה בארץ והמרכזיים שבהם: הסברה, עתונות, קשרי ציבור, כנסיות. כל אלה מופיעים בנושאים שהמנכ"ל הזכיר אותם בנושאים מיוחדים או נוספים.

יכול להיות שאינני קורא נכון את דברי ההסבר לתקציב, או שהם אינם מתאימים למציאות, אבל כתוב שם בפירוש על שליחויות לחו"ל כדברים הבאים: "שיגור מסבירים לציבורים שונים בתו"ל - -". וזה כולל את הציבורים שהזכרת.

א. מלמד: חעיין גם בתקציב של משרד הדתות.

מ. זורע: כתוב שם שמשרד החוץ משגר אקדמאים, אנשי כלכלה וציבור, עתונאים, סטודנטים ומשלחות נוער.

בפירוט על הפעילות ההסברתית נאמר: "פעולות הסברה בקרב ציבורים וארגונים שונים, כגון סטודנטים ואקדמאים והשתתפות בפעולות ארגונים יהודים ולא יהודים".

מתבקש לכן סריקה ובדיקה. בכך נעניתי לקריאת התגר. די בדברים שקראתי כדי לתת את התשובה. הוכחתי שביעדי ההסברה, בתוכנה, בצורתה, וכך גם בצווא של שליחי ההסברה, לא חידשת דבר ולא הוספת על מה שכתוב בדברי ההסבר לתקציב משרד החוץ, אלא אם כן תחת אותה כותרת מופיעים דברים שונים. אני מבקש להעביר את נטל ההוכחה עליך וגם לומר שנחה דעתי מהתשובה שלך, שאם יחברר שיש כפילות - אתה תהיה הראשון לבטל אותה. חזקה עליך שאמנם תעשה כן.

אבל מבחינת התקציב העניין אומר דרשני כאשר מדובר בשני סכומים שיחד מגיעים ל-200 מיליון לירות. בזה אינני רוצה לומר כי לדעתי סכום של 200 מיליון לירות עונה על בעיות ההסברה של מדינת ישראל בחו"ל, על הקשרים עם ציבורים שונים, ביניהם ממשלות וארגונים. לא אמרתי שהסכום מספיק לביצוע משימות ההסברה. יחד עם זה העניין טעון סריקה.

יש כמה תחומי פעילות של המשרד שלא נראים לי. מאידך גיסא, יש פעילויות הצריכות להיות במשרד ראש הממשלה והן אינן בו. בתחום התכנון הכוללני, בגדר כובע לכמה משרדים, חסרים כמה כובעים. נושאים הנכללים במשרד ואינם צריכים להיות בו - לדוגמה, רשות הגנים הלאומיים. מדוע שמורות הטבע נמצאות במסגרת משרד החקלאות ורשות הגנים הלאומיים לא? כנראה שתפרו את החליפה לפי שם זה או אחר, או אינטרסים כאלה או אחרים. לי נראה שפעילות זו איך מקומה במשרד ראש הממשלה. סוג שלישי אלה הם תחומי פעולה שקיימים במשרד ולעניות דעתי צריכים להיות בו, אבל מתכונתם היא מעותחת, או לא יעילה, כמו למשל היועץ לעניני ערבים.

כל ענף שלא חייב להיות במשרד ראש הממשלה אסור שיהיה בו. זהו משרד החייב למלא פונקציה על-משרדית, שהרי ראש הממשלה אצלנו הוא ראשון בין שווים.

יש לראש הממשלה 8-9 יועצים. אני מאמין שמלה באה להגדיר משהו. אסור שהיועץ ייהפך למנגנון. זה מה שקרה בשלטון הקודם עם היועץ לעניני ערבים. הוא הפך להיות גורם מבצע בשטח. יש לו לשכות בצפון, במרכז ובדרום. אינני אומר שלא צריכות להיות לו זרועות בשטח. אבל המוסד הנקרא היועץ לעניני ערבים - ואינני מאשים איש, אינני בא לבקר אלא לציין עובדות - אסור לו שיהפך לזרוע של ביצוע בשטח. ההיסטוריה מראה שהוא עשה כן. וכיוון שהוא עשה כן, נסתלפה מדיניותנו במגזר הערבי, והיא נסתלפה לפי תורה שהעדיפו לכנותה בשם שיטת המקל והגזר, ואילו אני קורא לה: שיטה מושחתת בנוסח - דע מידו של מי אתה אוכל. שיטה זו סילפה את דמותו של השלטון בעיני המגזר הערבי. הוא הפך להיות מוסד שחילק טובות הנאה לאלה שהם בבחינת "אנשי-שלומו" במקום להיות מוסד עם זרועות-מטה - ולא ביצוע - בשטח, שיעמדו על הלכי-הרוח במגזר הזה ועל בעיותיו.

אני חוזר למבנה הארגוני יתוך כלל משרדי הממשלה. לא נראה לי שמנכ"ל משרד ראש הממשלה ימונה אפוסטרופוס לעניני דרוזים. בלי לחשוד שהענין ייהפך למוסד דוגמתו המוסד שציינתי קודם, אבל חזקה עליו שהוא ייהפך לזה. הוא מוצף במכתבים, בקשות, עצומות, הוא מתבקש לטפל במקרים בודדים. כאשר המנכ"ל מתקשר עם מנכ"ל משרד אחר ומבקש לטפל בפלוני, זוהי התחלת ניוונו של המוסד. חוקי המדינה עוסקים בנושאים שונים ולא תמצא בהם זכר להפרדה בין יהודים לבין ערבים אלא לעתים רחוקות. זהו מין בשאינו מינו. דומה כאילו אמרנו: יועץ לעניני תימנים. אם המדינה היא דמוקרטית וחוקיה חלים על כל אזרחיה, להוציא כמה נושאים בטחוניים, איך לכך מקום. המבנה של הממשלה הוא פונקציונאלי. אמרנו שיש מגמה לשלב פקידי ערבים במנגנון לפי כישוריהם והתאמתם לתפקידים האלה. איך הבדל ולא צריך להיות הבדל בין אזרח ערבי לבין אזרח יהודי. אני יודע שלעדה הגרוזינית יש בעיות ספציפיות. לערבי יש בעיות ספציפיות בתחום הבניה, שאחת מהן היא מדומה, זו בניה נמוכה, לא בניה לגובה. בכפר ברעה יש בניה לגובה, יש שם תכנית-אב, תכנית-מתאר. התושבים מתמצאים בחוקי הבניה ויודעים איך למצות אותם למען רווחת האוכלוסיה. אינך יודע אם אתה נכנס לכפר ערבי או יהודי. אותם שיכונים, אותם בתי-קומות, אם כי משפחתיים.

בנושא היועץ הרחיקו-לכת וקבעו ועדת שרים לענין המגזר הערבי. זה רק מזמין בעיות ולחצים. לדעתי הקונצפציה מוטעית מעיקרה. בשל היות הנושא חשוב ונוגע לאוכלוסיה גדולה, אני מבין מדוע הוא נכלל במשרד ראש הממשלה. לדעתי צריך להתאים אותו למבנה של ארץ דמוקרטית. קיומה של ועדת שרים לענין המגזר הערבי זה לא דמוקרטי.

מה לדעתי חסר במשרד ראש הממשלה? לדעתי חסרים כמה תחומים שחייבים להיות במשרד ראש הממשלה: התכנון הבטחוני, התכנון הפיסי - לא תכנון אופרטיבי-אסטרטגי, אלא במה שנוגע לשימושי קרקע. יש מערכת סטטוטורית לפי חוק התכנון והבניה על ההליכים שלה. תעלת הירדן היא חלק ישיר ממנה. אם תהיה תעלה בעמק יזרעאל או בין ים המלח לבין הים התיכון, זהו נושא שראש הממשלה צריך לעסוק בו. הנושא של שימושי קרקע, חלק מהדברים שמינהל מקרקעי ישראל עוסק בהם כיום, חייבים להיות במשרד נייטרלי, במשרד-על. המשאבים שבידי המדינה; הכוח האנושי, התכנון האנושי של המדינה, איש איננו עוסק בכך; משאבים אחרים - הכספים והנכסים. יש הרבה פרויקטים חשובים ביותר, מן היקרים ביותר, שמוכרחים להתנקז במשרד ראש הממשלה. מגרש של דונם או חצי דונם הוא חלק של המולדת. והנה כל אחד מעביר אותו כשם שהוא מעביר כל מצרך אחר. אדמת ישראל היא נושא למסחר ולעוולות שממנו מפיקים רווחים אנשים שונים.

הקשר לתכנון הבטחוני - מערכת דרכים, תעלות, תחנות כוח - כל אלה צריכים להיות קשורים בתכנון פיסי עליון לתכנון כלכלי, לתכנון חברתי ואנושי. צריך להקים במשרד ראש הממשלה, שאם לא כן - כל משרד ימשוך את הדברים לצדו, וזה לגיטימי. כך נמצאים המשאבים היקרים של המדינה מתחלקים לפי כוח שיש לשר זה או אחר, או לפי קבוצת לחץ המפעילות את השפעתן על השר.

היו"ר ש. לורינץ: אני מודה לחבר-הכנסת זורע, שהוא הרפרנט של הוועדה לתקציב משרד ראש הממשלה, על העבודה שהשקיע בלימוד החומר ובהבאת הבעיות בפנינו.

בכך סיימנו בשלב זה את הדיון. תודתנו נתונה

למנכ"ל משרד ראש הממשלה ולחבר עוזריו.

חוק המילווה (הוראות שונות), תשל"ח-1977 - החברה הימית להובלת פרי בע"מ

היו"ר ש. לורינץ: שר האוצר במכתבו מיום 12.1.78 מבקש את אישור הוועדה לפדיון המילווה שרכשה החברה הימית להובלת פרי בע"מ, לפי סעיף 3(א) לחוק המילווה (הוראות שונות) האומר: "ראה השר כי תאגיד ששילם מילווה מרצון נתון במצוקה כלכלית, רשאי הוא להורות כי המילווה ייפרע לפני מועד הפרעון. פרעון כאמור טעון אישור ועדת הכספים של הכנסת."

לפי בקשת סיעת המערך לא נקיים היום הצבעה על ההצעה. נשמע דברי הסבר ונברר את כל הפרטים. ההצעה תתקיים מחר או מחרתיים ללא דיון נוסף.

מר קסטנו: החוק הוא ברור. זוהי פניה ראשונה שהגיעה למשרד האוצר לפדיון מוקדם של המילווה מרצון ששולם אחרי מלחמת יום הכיפורים. מדובר בפדיון תעודות מילווה סדרה א' בשווי נקוב של 8 מיליון לירות, ותעודות מילווה מסדרה ג' בשווי נקוב של 240,400 לירות.

גב' רביד: תעודות המילווה סדרה א' בסכום של 8 מיליון צריכות להיפדות היום בסכום של 31,262,400 לירות, ותעודת המילווה מסדרה ג' של 240,400 לירות צריכות להיפדות בסכום של 604,029.40 לירות.

א. שריד: מתי מגיע מועד הפדיון של התעודות?

בשנת 1989.

גב' רביד:

ד. רוזוליון:

אנו עוסקים במילווה שנלקח מאזרחי המדינה בצד מילווה החובה לאחר מלחמת יום הכיפורים. הוועדה בנואה לאשר היום לראשונה פדיון חעודות בסכום של 32 מיליון לירות - ואין הצעה של הממשלה להתחיל להחזיר את כספי המילווה - צריכה לשמוע קצת יותר פרטים על השיקולים של השר בענין פרעון המילווה. עלינו לשמוע מדוע דווקא חברה זו נבחרה לראשונה בזכאית לפרוע את המילווה.

אני עומד על כך שלוועדת הכספים תימסר אינפורמציה על החברה להובלת פרי, על פעולותיה ועל מצבה הכספי, אותה אינפורמציה שאנו מבקשים לשמוע בבואנו לתת אישורים העולים כסף למדינה. לא הסתרתי את דעתי כאשר דנו על התקנות עצמן. היה לי חשש - ועכשיו מתברר שהוא היה מבוסס - שהלקוח זוהי החברה להובלת פרי. היא יכולה לגרוד אחריה חברות רבות. פתחנו כאן פתח שבטעות יסרו. אבל באשר לחברה הימית להובלת פרי, יש לי ספקות רציניים על ה"קורד" שלה, על דרכי פעולתה ואופי עסקיה שבגללם היא נקלעה למצבה הכספי הקשה. היא החלה להזמין אניות, נכנסה לשותפויות ולא עמדה בהתחייבויותיה כלפי ממשלת ישראל, כפי שהדבר בא לכלל ביטוי במשפט, ולאחריו בבוררות ובתשלום הקנס. אינני רוצה להלאות את חברי הוועדה בתיאור המצב, כי אני מבקש לשמוע מהמשרד הממשלתי המוסמך לכך פרטים על החברה. זה ידוע, ואף-פעם לא הוכחש, שהחברה הסבה את פעילותה מהפעלת צי אניות לעסקים של בניית אניות באמצעות מניפולציות של חוקי מס הכנסה במדינות אחרות. כך היא הגיעה לחווה באוסטרליה ולכל מיני עסקים שהקשר בינם לבין השם של החברה וייעודה הוא מקרי בהחלט.

בתנאים אלה מדוע צריכה מדינת ישראל לוותר על מילווה שקיבלה ולשלם היום סכום של 32 מיליון לירות? אם זה טוב למדינה, הבה נחזיר את המילווה לכולם. לא שמעתי הנסקה כזו כאשר הובא החוק וגם לא עכשיו. לפני שמביאים לאישור את פדיון המילווה, אני מבקש לשמוע את כל הפרטים על החברה ואת הגימוקט מדוע שר האוצר ממליץ בפנינו לאשר פדיון מוקדם.

פ. גרופר:

שר האוצר שקל את הענין לפי כל הנתונים שהובאו בפניו, בהתאם לחוק, והגיע למסקנה. חזקה על השר שהוא עשה בדיקה יסודית. אין לי התנגדות שהפירוט יובא בפנינו, אבל נראה לי שנתונים על מצבה של החברה הם בגדר סוד מסחרי. אין גם מקום להטיק מסקנה שבכך פתחנו את הדלתות בפני כל אחד ופגענו באינטרס של המדינה. אילו מצבנו הכלכלי והפיננסי היה איתן כדאי היה למדינה להחזיר את כל המילווה כי הם צוברים ריבית והפרשי הצמדה בסכומים ניכרים. מצד שני, יש באן רצון לסייע לחברה שנקלעה למצוקה.

אני חושב שמיצינו את הנושא בעת הדיונים על החוק. אני מציע לאשר ולא לגרום לסחבת. נוכל לקיים את ההצבעה מחר בישיבת הוועדה.

א. שריד:

מדובר במילווה ולא במענקים או אשראי או עזרה אחרת שהממשלה נותנת לחברות. אני מסכים שחבר-הכנסת רוזוליו יקבל כל אינפורמציה שהוא זקוק לה לצורך ההחלטה, אבל אני מתנגד שהוועדה תקיים דיון במצבה של החברה. לא נוכל לעשות ניתוח של כל חברה המבקשת פדיון מוקדם של המילווה.

ח. קופמן:

אין לי הרבה מה להוסיף על דבריהם של חברי הוועדה גרופר ושריר. אני רוצה להדגיש שיש הבדל בין מילווה חובה לבין מילווה מרצון. הכנסת קיבלה החלטה עקרונית שמילווה מרצון יוחזר למפעלים במצוקה. יש מפעלים שביקשו הלוואות והודיעו להם שהם יכולים לפדות ניירות ערך ממסלתיים. העובדה שלממשלה אין מספיק אמצעים כדי להחזיר מילווה, זהו נושא אחר. אבל צריך לזכור שבינתים המילווה תופח.

ד. רוזוליון:

זוהי הנסקה חדשה.

ח. קופמן:
האוצר ספנה מפעלי העשיה לניירות הצמודים
שברשותם ומציע להם לפדות אותם כדי לממן
השקעות או הון חוזר. על אחת כמה וכמה שזה חל על מילווה מרצון.
בשעתו מעשהו של מרידור היה אות ומופת לאחרים. היום יש להושיט לו
עזרה במצוקתו.

א. מלמד:
הדרישה של חבר-הכנסת רוזוליו היא לגיטימית.
הוא רשאי לקבל חומר. אנו יושבים כאן כדי ללמוד
את הנושאים הטובאים בפנינו. אני רוצה להחייס לבקשה לגופה.

החברה הימית להובלת פרי נתנה שירותים חשובים
למדינת ישראל. היא הסתבכה. היא עסקה גם בדברים שאינם שייכים לחברת
ספנות.

ד. רוזוליו:
ההסתבכות של החברה נבעה מהדרך הבלתי-סבירה של
ניהול העסקים. אינני חושב שהכנסת צריכה לחת
לכך גושפנקה.

א. מלמד:
אין לי ספק שבמהלך עסקיה עשתה החברה גם עסקות
ספקולטיביות. כך נוהגות חברות גדולות וטובות,
ביניהן חברות ציבוריות, כולל סולל-בונה. אנו מכירים את הפעילות
באפריקה. הדברים ידועים.

אני מציע לנהוג גם הפעם כמו שנהגנו בעבר
כאשר סייענו לחברה במצוקה. הדחיה כבר גרמה הפסד לחברה, כי היא
חייבת לשלם את הכספים האלה בדולרים. אמנם היא מקבלת את ההצמדה,
אבל היא איבנה מכסה את ההפרש בשער הדולר. ההצעה תואמת את
המדיניות שהחלטנו עליה של מתן אשראי בדרך של הסרת מילווה מרצון.

נ. פדר:
עובדה שזאו מילווה מרצון. לא רק מר מרידור
נתן מילווה מרצון, עשו זאת גם רבים אחרים.
גם זוהי עובדה. האישור לפדיון מוקדם ישמש תקדים ואנו נוצף בפניות
רבות. החברה הסתבכה, אבל הנחונים שקיבלנו אינם מספיקים כדי
להחליט בענין. אנו צריכים לדעת כיצד הגיעה החברה למצבה הנוכחי.
לגבי דידי אין שוני בין אישור זה לבין אישור של הלוואה.

אפשר להבין שהאוצר מוכן ללכת לקראת החברה
ולסייע לה, אבל העובדה שהבקשה הוגשה לנו יומיים לאחר פרסום המדד
של חדש דצמבר נראית לי תמוהה. הנושא נמצא על סדר-היום כבר מזמן.

א. מלמד: אנו דחינו את האישור.

י. רבינוביץ:
טיפולתי בחברה של מר מרידור. אני יזמתי את
החוק. אני חושב שיש מקרים בהם המדינה צריכה
להיטיב עם אנשים שסייעו לה. אנו חייבים לפתח פתח חוקי לסייע
לגורמים שסייעו למדינה בזמן קשה. זו היתה נקודת-המוצא שלי.
אבל אז הגבלנו זאת בתקרה. בחוק שטיפולתי בו, ושלא הגיע לקריאה
ראשונה, נקבע שהממשלה יכולה להפשיר כספים בגלל מצוקה עד לסכום
מסוים לשנה. המדינה איבנה יכולה לשלם סיליארדים. דומני שהסכום
שנקבע כתקרה היה 40 מיליון לירות. אני שואל את היועץ המשפטי האם
בחוק שנתקבל נקבע גג? (א. קסוטו: לא.) אינני מבין איך אישרנו
חוק ללא תקרה. אני בעד פדיון מוקדם בעת מצוקה אבל תוך קביעת תקרה.

ס. זורע:
אני תמה על הדיון. החלטנו על עקרון, עכשיו
באים ליישם אותו. לי אישית היו ספקות באשר
לנוסח החוק, אבל משנתקבל החוק לא נאפשר להחיל אותו? בחוק נאמר
שזר האוצר רשאי להורות על פרעון מוקדם באישור ועדת הכספים. חזקה על
שר האוצר שהוא ממליץ בפנינו על ענין שנראה לו חשוב. אין זה מתפקידה
של ועדת הכספים לקבוע אם מר מרידור ניהל את עסקיו כחברונה או לא.

תפקידנו לברר אם המקרה של מר מרידור הוא במסגרת החוק ואם האי־שור שלנו לא יהווה תקדים מסוכן. יחד עם זה אני בעד מסירת אינפורמציה מלאה. אפשר להצביע על כך בעוד יום או יומיים.

ד. רוזוליו: לא התייחסתי לחוק. דעתי על החוק לא היתה כדעתו של חבר-הכנסת רביצוביץ. בנושא זה הייתי מיעוט בסייעתי ולא רק בוועדת הכספים.

הערה על עבודתה של ועדת הכספים. אמנם אני חבר חדש, אבל מה פירושה של הפסקה בחוק "באי־שור ועדת הכספים"? האם פירוש הדבר שכל ענין ששר האוצר בדק והוא סמליץ בפנינו לאשר, יש לאשרו ללא כל בחינה ודיון? למדתי הרבה מחברים ותיקים ואני חושב שאנו נוהגים כהלכה. והא ראייה - הדיון הקודם על תקציב משרד ראש הממשלה. אילו נהגנו כפי שאומר חבר-הכנסת גרופר, הרי בדיונים על התקציב היינו צריכים לקבל את כל מה שמופיע בחוברת ולהצביע. עם כל הכבוד לשיקולים של השר, לפני שהוועדה מחליטה היא זכאית לקבל את מלוא האינפורמציה מה קרה וכיצד קרה שהחברה הגיעה למצבה הנוכחי.

היו"ר ש. לורינג: אני מסכים בהחלט לדבריו האחרונים של חבר-הכנסת רוזוליו. לא בכל חוק מעניקים לשר האוצר סמכויות רחבות להחליט סופית. יש חוקים לפיהם אין לו סמכות להחליט אלא באי־שור ועדת הכספים. אם בחוק נאמר "באי־שור ועדת הכספים, הוועדה לא רק זכאית אלא חייבת לבחון את הנושא בכל היקפו, כי האחריות לאי־שור או לאי-אי־שור מוטלת על ועדת הכספים. אני מסכים שזכותם ואולי גם חובתם של חברי הוועדה לבקש חומר לפני שהם באים לקבל החלטה. וכאן ההערה בענין הסודיות המסחרית איננה תופסת. ראשית, התמחינו בנושא והתברר שאנו יודעים לשמור על סודיות. עשרות חברות מגישות לנו את המאזן, אנו גם חוקרים אותן. אין כאן פגיעה בסודיות. אין גם הדלפות. עד כאן אני מסכים עם חבר-הכנסת רוזוליו. אינני מסכים אתו שזה מעניינו לדעת איך הגיעה החברה למצבה ואם היא עשתה עסקים טובים וישרים או לא. החוק איננו מתייחס לזה. הוא מדבר על תאגיד הנתון במצוקה כלכלית. בפירוש הוצאנו את המושג "לטובת המדינה". הקריטריון היחיד זוהי המצוקה הכספית של החברה, ואותו צריך לבדוק.

לא מדובר כאן בתמיכה או בהלוואה, אלא בהחזר גמילות-חסד מצדו. אני בעד האי־שור, כפוף כמובן לבדיקה. אם חבר ועדה מבקש חומר, צריך להטציא אותו. אישית אינני זקוק לחומר נוסף. כל מי שקורא עתונים יודע מהו מצבה של החברה. אני חושב שניטיב לעשות אם נסייע לחברה במצוקתה. בכך גם נעודד התנדבות.

ההצבעה תתקיים מחר או מחרתיים ללא בירור נוסף.

א. קסוטו: נוסח החוק מדבר על כך שהמבחן ששר האוצר צריך לשקול הוא אם התאגיד נתון במצוקה כלכלית. כאן הוכח להנחת דעתו של שר האוצר שהתאגיד נתון במצוקה כלכלית. היו פגישות בין שר האוצר ועובדי המשרד עם אנשי החברה הימית ועם מנהלה לשעבר מר מרידור. הוכח למשרד האוצר שהחברה גמצאת במצוקה כלכלית. קיבלנו על כך אישורים בכתב. צילום של מאמר באחד העתונים המקצועיים מיולי 1976 מתאר את המצוקה של החברה. לכן אני חושב ששר האוצר נחה דעתו בצורה מסודרת שהחברה אכן נתונה במצוקה כלכלית. לכן מתמלאות לגביה הוראות החוק.

זו היתה הפניה הראשונה שהגיעה לשר האוצר. פרט לבקשה זו מונחות בפנינו רק עוד שלוש בקשות אחרות ובסכומים קטנים מאוד. למרות שהחוק התפרסם לפני מספר שבועות, אין הצפה של בקשות של חברות לפדיון מוקדם. יש בקשה על סכום של חצי מיליון לירות. ועוד בקשה על אותו סכום. יש כאן הצמדה מלאה עם ריבית הפטורה מס.

17.1.78

א. קסטו:

להערה של חבר-הכנסת רבינוביץ, בהצעה הקודמת שהונחה על שולחן הכנסת אבל לא הגיעה לקריאה ראשונה דובר על גג של 30-40 מיליון לירות. בהצעה זו יש החמרה. אמנם אין גג אבל כל בקשה טעונה אישור ועדת הכספים. אין שיקול-דעת לשר האוצר להתליט על דעת עצמו על פדיון מוקדם ללא אישור ועדת הכספים. אם נדע מהו היקף הבקשות נקבע קריטריונים. נביא את הקריטריונים לאישור ועדת הכספים ונפעל במסגרת קריטריונים אלה.

ח. קופמן: בכמה הסתכם הסכום של המילווה מרצון?

א. קסטו: 850 מיליון לירות ערך נקוב. אבל החוק מגביל את האפשרות לפדיון מוקדם לתאגיד.

היו"ר ש. לורינץ: הוועדה תצביע על הבקשה עוד השבוע.

- - -

פטור ממס הכנסה להפרשי שער על פקדון במטבע חוץ של קרנות להשקעות
בנאמנות.

היו"ר ש. לורינץ: שר האוצר מבקש את אישור הוועדה לתקנות מס הכנסה (פטור ממס על הפרשי שער בשל פקדון במטבע חוץ של קרן להשקעות בנאמנות). לנוסח התקנות מצורף מכתב של שר האוצר עם דברי הסבר.

גב' ש. שביד: קרנות הנאמנות זכו לפטור מכוח צו מיוחד שנחן פטור ממס על מכירות של נת"ד. עד אז יכול היה אדם לרכוש מטבע חוץ באמצעות נת"ד. קרנות הנאמנות החזיקו אף הן בחשבונות נת"ד. לאחר המהפך-הכלכלי בוטל המוסד של נת"ד. הצו האמור צומצם ויוחד למקבלי פיצויים אישיים מגרמניה. כתוצאה מכך בוטל הפטור שניתן לקרנות על הפרשי שער. כיום ניתן פטור ממס להפרשי שער בחנאים מסוימים ליחידים. מאחר וקרן השקעות בנאמנות נחשבת כחבר בני-אדם ולא כיחיד, היא איבדה את זכותה לפטור על הפרשי שער למרות שהיא משמשת מכשיר להשקעות של יחידים. משום כך מוצע בתקנות לפטור את הקרנות ממס על הפרשי שער.

היו"ר ש. לורינץ: אם יחידים פטורים, אין סיבה להפלות לרעה קרנות להשקעות בנאמנות.

ח. קופמן: אני מציע לאשר את הפטור רטרואקטיבית מתאריך המהפך.

גב' ש. שביד: לא דרשו זאת מאתנו.

ח. קופמן: אני מבקש תשובה על כך מסגן שר האוצר. אם לא תהיה רציפות תתעורר בעיה משפטית.

גב' ש. שביד: השאלה היא איך הקרנות נהגו בפועל, האם הן ניכו את המס או לא. אפשר לאשר זאת רטרואקטיבית. במידה ויחברר שחילקו כספים ונוכה מהם מס, לא נתן את הפטור רטרואקטיבית.

א. קרשנר: אפשר לאשר זאת רטרואקטיבית לגבי כספים שלא חולקו.

ר. שאלתיאל: לפי סעיף 245 יש לכך תחולה לשלושה חדשים בלבד. המהפך הכלכלי היה ב-28 באוקטובר.

גב' ש. שביד: סגן השר מבקש תחולה רטרואקטיבית מ-28.10. השאלה אם אפשר להאריך זאת עד סוף שנת המס.

17.1.78

"
היו"ר ש. לורינץ: אנו מאשרים את התקנות לרטרואקטיבית מ-28.10.78.
 מאחר וב-28.1.78 מסתיימת התקופה של שלושה חדשים,
 אנו כבר מאשרים זאת עד סוף שנת המס 1978, בהתאם לפניה של סגן שר
 האוצר.

תקנות מס הכנסה (פטור ממס על הפרשי שער בשל פקדון במטבע חוץ
 של קרן להשקעות בנאמנות) תשל"ח-1978 - אושרו.

תחילת התקנות תהיה מיום 28.10.77. הוחלט להאריך עד סוף
 שנת המס 1977.

תקנות מס ערך מוסף (דחיית מועד הגשת דו"ח לגבי תקופת דיווח
 של חודש), תשל"ח-1978.

מ. ברקת: על-פי סעיף 67 לחוק מס ערך מוסף יש להגיש
 דו"ח תוך 15 יום מתום תקופת הדו"ח, אולם
 סעיף 73 לחוק מסמין את המנהל להרשות דחיה בהגשת הדו"ח. אנו מציעים
 לאשר דחיה קבועה בהגשת דו"ח של עוסקים, שתקופת הדיווח שלהם היא בת
 חודש, ולהעמידה על 30 יום מתום תקופת הדו"ח.

תקנות מס ערך מוסף (דחיית מועד הגשת דו"ח לגבי
 תקופת דיווח של חודש) תשל"ח-1978 - אושרו

תקנות קרן המדע הדו-לאומית (פטור ממסים), תשל"ח-1977

גב' ש. מושכל: בשנת 1972 נחתם הסכם בין ממשלת ישראל לבין
 ממשלת ארצות-הברית על הקמת קרן המדע הדו-לאומית.
 בהסכם וכן בחילופי המכתבים שהם חלק מההסכם התחייבה ישראל לפטור
 את עובדי הקרן ממס הכנסה, מס רכוש וגם ממסים עקיפין. הפטורים ממסי
 עקיפין אינם טעונים אישור ועדת הכספים. על כך הוצאו צווים המעניקים
 את הפטורים המתחייבים מההסכם. עכשיו מוצע להתקין תקנות הבאות
 לפטור ממס הכנסה את הכנסתו של עובד הקרן אם הוא אזרח ארצות-הברית.
 כן ניתן פטור לבני משפחתו של עובד הקרן אם הכנסתו נובעת מהקרן.
 הקרן פועלת על-ידי מתן מענקים למוסדות שונים לביצוע פרויקטים
 על-פי ההסכם. עובדים אזרחי ארצות-הברית שיועסקו על-ידי מוסדות
 אלה בפרוייקטים הממומנים על-ידי הקרן - יהיו פטורים ממס הכנסה.

הפטורים ממס רכוש, ממס שבה ותוספת מס יחולו
 על המכירות של הקרן.

"
היו"ר ש. לורינץ: כל הפטורים האלה מתחייבים מההסכם.

תקנות קרן המדע הדו-לאומית (פטור ממסים) - אושרו

תקנות מס עזבון (ניכויים, פטורים ושיעורי המס) (שינוי סכומים)
 תשל"ח-1977.

היו"ר ש. לורינץ: שר האוצר במכתבו מבקש את אישור הוועדה לתקנות
 הבאות לעדכן את סכומי הניכויים, הפטורים
 ושיעורי המס, לפי חוק מס עזבון. אני מציע לאשר.

תקנות מס עזבון (ניכויים, פטורים ושיעורי המס) (שינוי סכומים)
 תשל"ח-1977 - אושרו

פסור מוסדות ממשל מקרקעיןאגודה לקליטה רוחנית של עולי ברית-המועצות (ע"י אגודת ישראל)

ח. דוקלר: זוהי אגודה שלפי מטרותיה פועלת לקידום ערכי דת. הדו"חות הכספיים שלה מצביעים על פעילות עניפה: הקצבות לישיבות, עזרה למוסדות דתיים שונים.

קביעת אגודה לקליטה רוחנית של עולי ברית המועצות (ע"י אגודת ישראל) כמוסד ציבורי לענין סעיף 61(ד) לחוק מס שבח מקרקעין - אושרה.

אישור נכסים בני ביטוחמפעל לייצור ברזים בימית; מסוף דלק בעציון שבסיני.

ח. דוקלר: חוק מט רכוש וקרן פיצויים איננו חל על נכסים מעבר לקו הירוק. על-מנת שנכסים אלה יהיו מבוססים, מצהירים בעליהם על שוויים ובהתאם לכך משלמים 1% מהשווי. ועדת מנכ"לים לעניני שטחים היא אשר בודקת כל מקרה וממליצה לאשר נכס כבר-ביטוח. ועדת המנכ"ל אמנם ממליצה לאשר את הנכס - מפעל לייצור ברזים בימית - כבר פיקוח.

המפעל לייצור ברזים בימית אושר כנכס בר-ביטוח לצורך חקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים בשל נזק) נכס חוץ ישראלי) תשל"ו-1974.

ח. קופמן: מי הם הבעלים של מסוף הדלק בעציון?

ח. דוקלר: שירותי נפט בע"מ.

ח. קופמן: המסוף מוערך על-ידי הבעלים?

ח. דוקלר: כך נקבע בתקנות.

ח. קופמן: לאור המצב הנוכחי, לא הייתי רוצה שנכס ששווי 15 מיליון לירות יקבל מחר פיצויים בסכום של 30 מיליון. השאלה אם במקרה כזה אפשר להסתפק בהערכה של הבעלים.

גב' ש. מושכל: זהו העקרון של חברות ביטוח מעבר לקו הירוק.

ח. קופמן: חברת ביטוח רשאית לטעון שהנכס שווה פחות מההערכה של הבעלים.

א. קרשנר: זהו נכס השייך לגוף ממשלתי.

גב' ש. מושכל: הסמכות של הוועדה היא לאשר אם המסוף הוא נכס הנתון לסיכון בשל זהותו הישראלית או לא.

את הבדיקה עושה ועדת המנכ"לים. אם ההערכה היא מעבר לשווי או לא, זוהי בדיקה שצריכה להיעשות על-ידי מנהל מס רכוש או האנשים הפועלים מטעמו. אפשר להציע למנהל מס רכוש שלא יסתפק בהערכה של הבעלים אלא ייעשה בדיקה מטעמו.

ח. קופמן: אני סבור שצריך לתקן את התקנות.

א. מלמד: אחר-כך הבעלים יחבצו פיצויים בסכומים גדולים. אני מצטרף להערה של חבר-הכנסת קופמן.

היו"ר ש. לורינג: את ההערה בענין ההערכה של נכס על-ידי בעליו נעביר לשר האוצר. נבקש לשמוע איך נעשית ההערכה.

אין הגיון להסתמך על ההערכה של הבעלים בלבד. אנו רשאים לדרוש את שינוי התקנה. אחרי שנשמע את ההערות והתגובות של שר האוצר, נחזור לדון בכך. כיוון שמדובר במסוף המוערך בשווי של 30 מיליון לירות, נדחה את האישור.

ח. קופמן: אני מבקש לקבל את הנוסח של התקנה האומרת שההערכה של הבעלים על שווי הנכס מספקת.

ח. דוקלר: כך נאמר בתקנות.

א. מלמד: יתכן שבשעתו לא חשבנו על כך. יתכן שכאשר הותקנו התקנות היה בכך הגיון. חשבנו שאנשים לא ירצו לשלם מס מעבר לשווי הנכס. ההנחה הייתה שהבעלים לא יעריכו נכס מעל לשווי. היום מצב הדברים הוא שונה. אני מבקש לשמוע מהו הערך של הנכס המבוטח. גב' ש. מושכל: אינני סבורה שלמנהל אין סמכות לשנות את השומה.

היו"ר ש. לורינג: אינני נכנסים לשאלת הסמכות הפורמאלית. נבקש אתהמנהל לבדוק באופן קונקרטי לבדוק את ערך הנכס ולדווח לנו אם ההערכה היא נכונה או מוגזמת. נחזור לדון בכך אחרי קבלת האינפורמציה.

יש פניה של קרן יוצאי עירק. היות וחברי הוועדה שערערו על כך אינם נוכחים עכשיו בישיבה, נדחה את הדיון.

בכך אני נועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.15)